

Mahlers nia

2022—23

SÄSONG

Malmö SymfoniOrkester
Michael Schönwandt, dirigent
Marika Fältskog, konsertmästare

TOR / 26 JAN / 19.00

GUSTAV MAHLER

SYMFONI NR 9

Mahler komponerade sina nio symfonier mellan 1884 och 1910, en tionde lämnades ofullbordad. Idag betraktas de vara enastående prestationer som helt omformulerade villkoren för vad en symfoni kan och bör vara – men på Mahlers tid fick de blandat mottagande, med undantag av åttan, som hyllades vid uruppförandet i september 1910. Då hade han redan skrivit färdigt *Symfoni nr 9*.

Hans tillvaro vid den här tiden bestod av att han om vintrarna befann sig i New York, där han sedan 1908 hade tjänst som dirigent vid Metropolitanoperan och senare för New York Philharmonic. Under vårarna och höstarna turnerade han i Europa, och sommarmånaderna tillbringade han i familjens nyanskaffade sommarhus utanför Toblach i nordöstra Italien. Vid en sjö en liten bit från huset fanns en stuga, som skulle bli hans sista kompositionsstudio. Här skrev han under sommaren 1909 relativt snabbt ihop ett utkast till *Symfoni nr 9*. Det fick sedan vila under resten av året och fullbordades i början av 1910 i New York.

Första satsen är huvudsakligen långsam och börjar i mörker. Tystnaden och svärtan formar sig till några fragmentariska, trevande teman från cello, horn och harpa. Ur detta växer det fram en tät väv av böljande klanger som erinrar om ett fridfullt seglande fartyg på ett glittrande hav.

Andra satsen är ett skevt scherzo, uppbyggt av en rad rustika danser. Den inleds med en klumpig och grov ländler, en folkdans från Bayern och Österrike som Mahler ofta

infogade i sina symfonier istället för den traditionella menuetten.

Den följs av en sats med titeln *Rondo-burlesk*, som enligt partituret ska spelas ”mycket trotsigt”. Den har parodiska och humoristiska inslag, men Mahler visar också upp sina färdigheter i att fläta ihop kontrapunkt. Halvvägs in i satsen kommer ett något långsammare parti där trumpet och flöjt växelspelar en melodi som har likheter med ledmotivet till Steven Spielbergs film *E.T.*

Finalsatsen är extraordinär. Den utgörs av ett långt adagio, som långsamt löses upp i ett magiskt ingenting. Lager efter lager av musiken dunstar bort och till slut återstår bara stråkarna, som under slutminuterna balanserar sig fram på en tunn linje mellan ljud och tystnad. Det är så ytterst delikat och sensuellt, och kräver stor koncentration av alla inblandade, inklusive publiken. Sista ackordet har anvisningen ”ersterbend”, utdöende, och fermattecken, vilket betyder att dirigenten kan hålla ut det så länge situationen och stämningen kräver – även långt efter att tonerna slutat ljuda. Det som uppstår här är en av musikkulturens mest laddade och betydelsebärande tystnader. Men Mahler fick aldrig uppleva detta. Symfonin uruppfördes först i juni 1912, drygt ett år efter hans död.

MICHAEL SCHÖNWANDT

DIRIGENT

Den danske dirigenten Michael Schönwandt är chefsdirigent för Opéra Orchestre National Montpellier och ”Associate conductor” för Orchestre national de Belgique. Han har tidigare varit chefsdirigent för Nationalorkestern Danmarks Radios Symfoniorkester 1987–2000 och 2000–2011 för Det Kongelige Kapel och Det Kongelige Teater. Schönwandts långa dirigentkarriär har tagit honom till de mest prestigefyllda operahusen som Royal Opera House Covent Garden i London, La Monnaie i Bryssel, Wiener Staatsoper, Parisoperan, Deutsche Oper Berlin med flera.

MALMÖ SYMFONIORKESTER (MSO) är en av Sveriges ledande symfoniorkestrar med hög internationell nivå och en bred klassisk orkesterrepertoar. I samarbeten med tidigare chefsdirigenter som Vasilij Sinajski, Marc Soustrot och Robert Trevino har repertoaren breddats mot ryska och franska verk, och med Trevino växte idén med festivaltonsättare fram. MSO har en stark förankring i nutida repertoar med beställningsverk av vår tids ledande tonsättare.

År 2019 utsågs Sveriges internationelle stjärntrumpetare Håkan Hardenberger till MSOs hedersartist. MSO arbetar med cross over-projekt i samarbete med artister som Avishai Cohen och Lill Lindfors. Lokala och regionala samarbeten sker genom Nallekonserter, Jul- och Familjekonserter, El sistema-inspirerade Side by Side-konserter med Malmö Kulturskola, Filmmusikkonserter, Joystick-konserter med datorspelsmusik och konsertprojekt med Musikhögskolan i Malmö.

GUSTAV MAHLER (1860–1911)

Symfoni nr 9 i D-dur (1908–1909), 85 min.

1. Andante comodo
2. Im Tempo eines gemächlichen Ländlers. Etwas täppisch und sehr derb
3. Rondo-Burleske. Allegro assai. Sehr trotzig
4. Adagio. Sehr langsam und noch zurückhaltend

Konsertlängd ca 1 tim. 30 min. utan paus

